

POSTANOWIENIE

24 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 24 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa L. Z.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z 31 października 2022 r., I ACa 542/21,

1. umarza postępowanie kasacyjne,

2. zasądza od pozwanego Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz powoda L. Z. kwotę 2717 (dwa tysiące siedemset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty;

3. przekazuje wniosek pozwanego o zwrot całości lub części opłaty uiszczonej od skargi kasacyjnej do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie.

[SOP]

UZASADNIENIE

Pozwany Bank spółka akcyjna w W. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 31 października 2022 r. (sygn. akt I ACa 542/21), wydanego w sprawie o zapłatę i ustalenie.

Pismem z 6 sierpnia 2024 r. pełnomocnik skarżącego złożył oświadczenie o cofnięciu wniesionej skargi kasacyjnej w całości. Jednocześnie wniósł o dokonanie zwrotu uiszczonej opłaty od skargi kasacyjnej, w całości lub w odpowiedniej części, w szczególności, stosownie do art. 79 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

I. Wobec złożonego w piśmie z 6 sierpnia 2024 r. oświadczenia o cofnięciu skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy umorzył postępowanie kasacyjne na podstawie art. 391 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Zaznaczyć przy tym należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, iż cofnięcie skargi kasacyjnej jest czynnością procesową, która nie podlega kontroli sądu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 września 1998 r., I CKN 820/97, OSNC 1999, nr 2, poz. 40 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2017 r., I CSK 520/16, niepubl.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ 3 i 4 k.p.c. w zw. z art. 99, 391 § 1 i 398²¹ oraz przepisów § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1935.), mając na względzie, że w przypadku cofnięcia skargi kasacyjnej, stronę inicjującą postępowanie przed Sądem Najwyższym należało uznać za przegrywającą sprawę. Zasądzone koszty obejmują oprócz wynagrodzenia pełnomocnika także opłatę skarbową uiszczoną od dokumentu pełnomocnictwa złożonego do akt sprawy. Wniosek o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego od pozwanego na rzecz powódki został zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną złożonej w przewidzianym w art. 398⁷ § 1 k.p.c. terminie.

W przedmiocie przekazania Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do rozpoznania wniosku Bank spółka akcyjna w W. o zwrot opłaty sądowej uiszczonej na rachunek tego Sądu orzeczono na podstawie art. 200 § 1⁴ w zw. z art. 391 § 1 i

art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 80a w zw. z art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a) ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 959). Do rozpoznania tego wniosku właściwy jest sąd, który pobrał daną opłatę.

II. Powyższe rozważania należy uzupełnić o wyjaśnienie dotyczące składu, w którym doszło do wydania postanowienia z 24 października 2024 r., w sprawie I CSK 1076/23, w której sędzia sprawozdawca złożył 21 marca 2024 r. (k. 111) zawiadomienie na podstawie art. 51 k.p.c. o okolicznościach uzasadniających jego wyłączenie od orzekania, wskazując, że nie może orzekać w niej dlatego, że jej wynik z uwagi na pozycję ustrojową Sądu Najwyższego oraz znaczenie orzeczeń wydawanych przez ten Sąd może oddziaływać na jego sytuację prawną względem banku, z którym sam zawarł umowę pożyczki indeksowaną do kursu franka szwajcarskiego. W zawiadomieniu powołano się na zasadę *nemo iudex in causa sua*. Wskazano również, że sędzia sprawozdawca nie składa ich w tzw. sprawach frankowych, jeżeli przedmiotem oceny sądu nie są kwestie dotyczące meritum sporu - obejmujące m.in. badanie istnienia w umowach łączących kredytobiorców, będących konsumentami, z bankami postanowień o charakterze abuzywnym oraz określenie skutków prawnych wynikających z takiego stanu rzeczy - lecz tylko kwestie formalne (proceduralne).

Postanowieniem z 5 lipca 2024 r. (k. 122) Sąd Najwyższy odmówił wyłączenia sędziego sprawozdawcy od orzekania w niniejszej sprawie. Orzeczenie to zapadło w składzie jednego sędziego w osobie SSN Marcina Krajewskiego, który został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego postanowieniem Prezydenta RP z 10 października 2018 r. (M.P. z 2018 r., poz. 1031) na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w jej uchwale z 28 sierpnia 2018 r., nr 330/2018 r. w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na siedem wolnych stanowisk sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej (M.P. z 2018 r., poz. 633). Krajowa Rada Sądownictwa podjęła wyżej wskazaną uchwałę z 28 sierpnia 2018 r. w składzie i w trybie ukształtowanym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3, dalej – „ustawa nowelizująca z 8 grudnia 2017 r.”). Przed odebraniem nominacji

z rąk Prezydenta RP i złożeniem przez sędziego Marcina Krajewskiego wobec Prezydenta ślubowania w związku z objęciem urzędu sędziego Sądu Najwyższego Naczelny Sąd Administracyjny postanowieniem z 27 września 2018 r., II GW 27/18 wstrzymał wykonanie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z 28 sierpnia 2018 r., nr 330/2018, stwierdzając w uzasadnieniu swego postanowienia, że uchwała ta nie będzie wywoływać skutków prawnych do czasu zakończenia przez Sąd postępowania wywołanego odwołaniem wnioskodawcy od tej uchwały. W odniesieniu do tej samej uchwały Naczelny Sąd Administracyjny wydał kolejne postanowienie zabezpieczające 8 października 2018 r., II GW 31/18. Mimo wydanych postanowień zabezpieczających Marcin Krajewski przyjął nominację na urząd sędziego Sądu Najwyższego i złożył ślubowanie wobec Prezydenta RP. W trakcie postępowania trwającego przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, w związku z którym wydano te postanowienia, został przedstawiony na podstawie art. 267 TFUE wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 listopada 2018 r., uzupełnionym postanowieniem z 26 czerwca 2019 r. W następstwie tych pytań Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał 2 marca 2021 r. wyrok, C-824/18 (ECLI:EU:C:2021:153). Uwzględniając to orzeczenie Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 6 maja 2021 r., II GOK 2/18, uchylił uchwałę nr 330/2018 Krajowej Rady Sądownictwa z 28 sierpnia 2018 r. w przedmiocie przedstawienia (nieprzedstawienia) wniosków o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej.

W uchwale składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNC 2020, nr 4, poz. 34) Sąd Najwyższy stwierdził, że sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi m.in. wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) (pkt 1 uchwały). Uchwała ta stanowi zasadę prawną, stosownie do art. 87 § 1 ustawy z 8 grudnia 2017 r.

o Sądzie Najwyższym (obecnie tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 622 – dalej: „u.SN”), od której Sąd Najwyższy nie odstąpił w przepisany trybie (art. 88 u.SN). W licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego, powołując szeroką argumentację, przyjęto, że uchwała ta zachowuje moc wiążącą mimo wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61), zgodnie z którym uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I-4110-1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7) jest niezgodna z: a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, ze zm.), c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm. – dalej: „EKPCz”) (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 maja 2020 r., III KK 75/20 i IV KK 110/20, z 22 grudnia 2020 r., IV KK 516/20, z 21 maja 2020 r., III KO 15/20, z 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, nr 10, poz. 41, z 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i II KO 30/21, z 18 stycznia 2022 r., I KZ 61/21, z 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22 i III CO 37/22, z 30 grudnia 2021 r., I CSK 197/20, wyrok Sądu Najwyższego z 26 lipca 2022 r., III KK 404/21 i uchwała Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, nr 10, poz. 95). Stanowisko to zostało podzielone także w orzeczeniach wydanych w składach powiększonych Sądu Najwyższego (zob. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNKW 2022, nr 6, poz. 22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2023 r., III CZP 3/22, niepubl.). We wszystkich wyżej przytoczonych orzeczeniach wskazano, że orzeczenia i uchwały Sądu Najwyższego nie są źródłem prawa i nie mają charakteru normatywnego, a tym samym próba ingerencji w tym obszarze przez Trybunał Konstytucyjny narusza obowiązujące zasady ustrojowe i łamie regulacje wyrażone w art. 175 i art. 183 ust. 1 Konstytucji RP, wkraczając w sferę orzeczniczą, do czego Trybunał ten nie ma uprawnień. Niezależnie od tego argumentu w orzecznictwie Sąd Najwyższego wskazano na wadliwy skład Trybunału Konstytucyjnego, który wydał orzeczenie z 20 kwietnia

2020 r., U 2/20, co w myśl orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 22 lipca 2021 r., skarga nr 43447/19, *Reczkowicz przeciwko Polsce*, z 8 listopada 2021 r., skargi nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, z 3 lutego 2022 r., skarga nr 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce* i wyrok z 23 listopada 2023 r., skarga nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*) uzasadnia wnioszek, że wyrok ten nie doprowadził do „eliminacji” uchwały połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Jedną z istotnych okoliczności, która zaważyła na takiej ocenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, było uznanie, że skład Trybunału Konstytucyjnego, w którym doszło do wydania wyroku z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, nie spełniał kryteriów określonych w art. 6 ust. 1 EKPCz ze względu na udział w nim osób nieuprawnionych, które weszły w skład Trybunału Konstytucyjnego na miejsca już wcześniej obsadzone. Stanowisko to zostało wcześniej wyrażone w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 maja 2021 r., skarga nr 4907/18, *Xero Flor przeciwko Polsce*. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto także – z powołaniem się na skutki wynikające m.in. z wyroków Trybunału Konstytucyjnego z 3 grudnia 2015 r., K 34/15 (OTK-A 2015, nr 11, poz. 185) i z 9 grudnia 2015 r., K 35/15 (OTK-A 2015, nr 11, poz. 186) oraz postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 7 stycznia 2016 r. (OTK-A 2016, poz. 1) – że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wydane z udziałem tak powołanych osób na urząd sędziego Trybunału Konstytucyjnego nie wywołują skutku przewidzianego w art. 190 ust. 1 Konstytucji (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, nr 10, poz. 41 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2023 r., III CZP 3/22, niepubl.).

Wskazane w uchwale składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 zarzuty wobec prawidłowości postępowań nominacyjnych na urząd sędziego Sądu Najwyższego prowadzonymi przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r. zostały podzielone też przez Naczelny Sąd Administracyjny w powołanym już wcześniej wyroku tego Sądu z 6 maja 2021 r., II GOK 2/18, uchylającym uchwałę nr 330/2018 Krajowej Rady Sądownictwa z 28

sierpnia 2018 r. w przedmiocie przedstawienia (nieprzedstawienia) wniosków o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej. Wyrok ten potwierdza z jednej strony w sposób wiążący dla innych sądów, w tym Sądu Najwyższego, oraz innych organów władzy publicznej, że postępowanie przed Krajową Radą Sądownictwa prowadzące do podjęcia uchwały nr 330/2018 obejmującej wniosek o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej było wadliwe w stopniu uzasadniającym jej uchylenie. Z drugiej strony, spowodował on sytuację, w której prezydencki akt powołania sędziego został *ex post* pozbawiony podstawy, która warunkuje jego realizację zgodnie z art. 179 Konstytucji RP. Przepis ten do powołania sędziego wymaga współlistnienia dwóch aktów – wniosku Krajowej Rady Sądownictwa (uchwały) i aktu powołania pochodzącego od Prezydenta RP (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., III KK 494/15, OSNKW 2016, nr 8, poz. 56).

W powołanym już wcześniej wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 3 lutego 2022 r., skarga nr 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, stwierdzono, że z powodu udziału w postępowaniu nominacyjnym na urząd sędziego Sądu Najwyższego Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r., interwencji władzy ustawodawczej w toczące się postępowania nominacyjne w celu pozbawienia praktycznego znaczenia kontroli sądowej wyniku tego postępowania i wręczenia przez Prezydenta RP aktu powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego mimo wcześniejszego wstrzymania przez Naczelny Sąd Administracyjny wykonania uchwały Krajowej Rady Sądownictwa o przedstawieniu kandydatów do powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego i w związku z następczym uchyleniem tej uchwały przez Naczelny Sąd Administracyjny, doszło do podważenia legitymacji sądu utworzonego z powołanych w ten sposób sędziów. W konsekwencji Sąd Najwyższy – Izba Cywilna, orzekający w składach złożonych z powołanych w ten sposób sędziów, został pozbawiony przymiotu sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPCz, co skutkowało naruszeniem tego postanowienia przez Rzeczpospolitą Polską. Należy zauważyć, że w składzie Sądu Najwyższego, który wydał wyrok

w sprawie, w której stroną była A. Spółka z o.o. byli sędziowie powołani do Sądu Najwyższego na wniosek zawarty w uchwale Krajowej Rady Sądownictwa z 28 sierpnia 2018 r., nr 330/2018 r. w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na siedem wolnych stanowisk sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej (M.P. z 2018 r., poz. 633), a więc tej samej, która dotyczyła także sędziego Marcina Krajewskiego.

Tożsame stanowisko zostało zajęte także w innych wyrokach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w odniesieniu do składów Sądu Najwyższego – Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych utworzonych z sędziów powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. W konsekwencji stwierdzonych uchybień w procesie nominacyjnym sędziów Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, orzekający w składach złożonych z powołanych w ten sposób sędziów, został pozbawiony przymiotu sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPCz, co skutkowało naruszeniem tego postanowienia przez Rzeczpospolitą Polską (zob. wyrok z 8 listopada 2021 r., skargi nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*). Stanowisko to zostało potwierdzone w wyroku pilotażowym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 listopada 2023 r., skarga nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*.

Również w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznano, że wady postępowań nominacyjnych do Sądu Najwyższego przeprowadzonych według zasad ukształtowanych ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r. prowadzą do uznania, że Sąd Najwyższy w składzie złożonym z osób powołanych do Sądu Najwyższego w tych warunkach nie spełnia kryteriów sądu w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 Karty Praw Podstawowych (zob. wyrok z 19 listopada 2019 r., *A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa i CP i DO przeciwko Sądowi Najwyższemu* w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, wyrok z 15 lipca 2021 r., *Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, C-791/19, ECLI:EU:C:2021:596, wyrok z 6 października 2021 r., *W.Ż.*, C-487/19, ECLI:EU:C:2021:798 oraz wyrok z 21 grudnia 2023 r., *L.G. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, C-

718/21:ECLI:EU:C:2023:1015). W tym ostatnio wymienionym wyroku jednoznacznie stwierdzono, że niedopuszczalny jest wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym przewidzianym w art. 267 TFUE skierowany przez Sąd Najwyższy (Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych) - w którego składzie byli sędziowie powołani w analogicznych okolicznościach, w jakich został powołany do Izby Cywilnej Sądu Najwyższego sędzia Marcin Krajewski - gdyż nie posiada on cech sądu określonych w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych. W powołanym orzeczeniu podzielono ocenę, wyrażoną wcześniej w postanowieniu składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 21 maja 2019 r., III CZP 25/19 (OSNC 2019, nr 10, poz. 99), według której wręczenie i przyjęcie nominacji na urząd sędziego Sądu Najwyższego do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych odbyło się z rażącym naruszeniem reguł prawa polskiego dotyczących powoływania sędziów, gdyż szczegółowo wskazane w tym uzasadnieniu każde naruszenie samo w sobie stanowiło złamanie najważniejszych zasad rządzących postępowaniem nominacyjnym sędziów w Polsce - w tym wypadku w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego. Naruszenia te miały nie tylko charakter rażący, ale także intencjonalny i wpisywały się w szerszy kontekst działań podejmowanych w Polsce w celu uniemożliwienia sądowej kontroli uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP wniosków o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego podjętych po wejściu w życie ustawy o Sądzie Najwyższym, tj. po dniu 3 kwietnia 2018 r. Ocenę tę - odnoszącą się do nominacji na urząd sędziego Sądu Najwyższego do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych otrzymanej od Prezydenta RP na podstawie wniosku zawartego w uchwale Krajowej Rady Sądownictwa z 28 sierpnia 2018 r., nr 331/2018, której wykonanie zostało wstrzymane postanowieniem zabezpieczającym NSA, a następnie uchylonej wyrokiem tego Sądu - należy odnieść także do nominacji na urząd sędziego Sądu Najwyższego otrzymanej w tożsamy okolicznościach na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w jej uchwale z 28 sierpnia 2018 r., nr 330/2018 do Izby Cywilnej. W wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 21 grudnia 2023 r., C-718/21, *L.G. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa* wskazano także, iż dla ocenianej kwestii przesądzające znaczenie ma istnienie ostatecznego wyroku Europejskiego Trybunału Praw

Człowieka z 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* oraz wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 września 2021 r. uchylającego uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa nr 331/2018. Analogiczne orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Naczelnego Sądu Administracyjnego – jak wcześniej wskazano w uzasadnieniu – zapadły w odniesieniu do powołań sędziów do Izby Cywilnej Sądu Najwyższego na podstawie wniosków zawartych w uchwale Krajowej Rady Sądownictwa nr 330/2018. Wreszcie w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 7 listopada 2024 r., C-326/23, ECLI:EU:2024:940 wprost uznano, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Sąd Najwyższy (Polska) orzekający w składzie jednego sędziego postanowieniem z 15 marca 2023 r. jest niedopuszczalny. Postanowienie o wydanie orzeczenia prejudycjalnego zostało wydane w składzie z udziałem SSN Tomasza Szanciło powołanego na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w identycznych okolicznościach, jak sędzia Marcin Krajewski. Trybunał Sprawiedliwości wskazał w tym wyroku, że wady, którymi był dotknięty proces zakończony powołaniem sędziego Tomasza Szanciło, są identyczne z tymi, którymi był dotknięty proces powołania sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, i są same w sobie wystarczające, aby wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione i poważne wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tego sędziego, niezależnie od tego, że został powołany do izby, która nie posiada takich samych cech jak Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Podkreślił, że okoliczności, które mogą wzbudzić takie wątpliwości o charakterze systemowym, wiążą się co do zasady z indywidualną sytuacją sędziego lub sędziów, którzy występują z wnioskiem na podstawie art. 267 TFUE, a w szczególności z nieprawidłowościami, do których doszło przy powołaniu ich w ramach danego systemu sądownictwa, a nie z przydzieleniem tych sędziów do określonego składu orzekającego. Konkludując stwierdził, że sędzia zasiadający w Izbie Cywilnej, jednoosobowo tworzący skład orzekający, który zwrócił się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie, nie stanowi „sądu” w rozumieniu art. 267 TFUE, co uzasadniało uznanie wniosku za niedopuszczalny.

Z uwagi na powyższe okoliczności dotyczące wadliwych procedur nominacyjnych na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego według zasad ukształtowanych ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r. w odniesieniu do orzeczeń Sądu Najwyższego wydanych w składach z udziałem tak powołanych sędziów w przedmiocie żądania sędziego wyłączenia go od rozpoznania sprawy przyjęto w części orzeczeń Sądu Najwyższego, że takie rozstrzygnięcia nie są orzeczeniami Sądu Najwyższego w rozumieniu art. 52 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 października 2022 r., II CSKP 556/22, z 15 lutego 2024 r., I CSK 4343/22, I CSK 5052/22, I CSK 5970/22 i CSK 6303/22, z 12 kwietnia 2024 r., II CSKP 1869/22, z 9 maja 2024 r., II CSKP 1483/22 i z 8 listopada 2024 r., II CSKP 1211/22). Z perspektywy norm określających kryteria, jakim powinien odpowiadać sąd - zawartych w art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 EKPCz oraz art. 267 TFUE w zw. z art. 19 ust. 1 akapit drugi w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych - Sąd Najwyższy w takich składach nie spełniał kryteriów sądu określonych w wyżej powołanych przepisach. Na gruncie przepisów art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPCz i art. 267 TFUE w zw. z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 Karty Praw Podstawowych obowiązuje taki sam standard sądu, jako element gwarantowanego przez wyżej wymienione przepisy prawa do sądu. Zawarte w art. 45 ust. 1 Konstytucji sformułowanie o prawie do rozpatrzenia sprawy przez sąd „właściwy” należy bowiem wyklądać jako obejmujące prawo do rozpoznania sprawy przez sąd „ustanowiony ustawą”, według terminologii, którą posługuje się art. 6 ust. 1 EKPCz i art. 47 Karty Praw Podstawowych w zw. z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2023 r., I CSK 747/23, niepubl.). Zastosowanie tego rodzaju, niewątpliwie nadzwyczajnej, sankcji w postaci uznania określonego orzeczenia za wydane przez organ niespełniający kryteriów wymaganych od sądu – dopuszczonej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. wyrok tego Trybunału z 6 października 2021 r., C-487/19, ECLI:EU:2021:798) – było spowodowane tym, że dotychczas ustawodawca nie implementował do systemu prawnego wyżej przedstawionych orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, tj. nie przewidział rozwiązań ustawowych zastępujących – ze

skutkiem na przyszłość - wadliwe przepisy dotyczące procedury nominacyjnej sędziów oraz zmierzających do sanowania, ze skutkiem *ex tunc*, wadliwych procedur nominacyjnych sędziów przeprowadzonych w trybie ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. To zaniechanie ustawodawcy nie usprawiedliwia jednak ignorowania tych orzeczeń przez organy Państwa, w tym sądy i nie zwalnia z obowiązku podejmowania odpowiednich działań, w ramach dostępnych środków prawnych, do ich urzeczywistnienia. Zastosowanie sankcji w postaci uznania, że rozstrzygnięcie w przedmiocie żądania wyłączenia sędziego nie było orzeczeniem Sądu Najwyższego było przy tym jedynym sposobem zapobieżenia naruszeniu standardu wymaganego od sądu, a określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPCz, art. 267 TFUE w zw. z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 Karty Praw Podstawowych przez udział w rozpoznaniu sprawy sędziego sprawozdawcy mogącego nie spełniać cechy bezstronności, którego żądanie o wyłączenie od rozpoznania sprawy zostało negatywnie rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy w wadliwie ukształtowanym składzie. Taka sytuacja nie zachodzi jednak na obecnym etapie postępowania z uwagi na zmianę okoliczności spowodowaną cofnięciem skargi kasacyjnej, co aktualizowało konieczność wydania orzeczenia formalnego (o umorzeniu postępowania kasacyjnego oraz w przedmiocie kosztów postępowania) wolnego od dokonywania jakiegokolwiek oceny odnoszącej się do meritum sporu stron. Na skutek cofnięcia skargi kasacyjnej zdezaktualizowały się więc te przyczyny, które zostały wskazane w zawiadomieniu sędziego sprawozdawcy jako uzasadniające jego wyłączenie od orzekania w sprawie. Stosowne oświadczenie co do tych okoliczności zostało załączone przez sędziego sprawozdawcę do akt sprawy (k. 127). Sięgnięcie więc do opisanej wyżej sankcji w stosunku do postanowienia Sądu Najwyższego z 5 lipca 2024 r. w celu zagwarantowania stronom prawa do sądu o cechach określonych w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPCz i art. 267 TFUE w zw. z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 Karty Praw Podstawowych było więc zbędne.

(A.G.)

[a]